

บทที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน วิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล 2) เพื่อเปรียบเทียบ สภาพการดำเนินงานวิชาการของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ และพิทักษ์การศึกษาด้านสามัญ และศาสนา และ 3) เพื่อศึกษา แนว ทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล ปีการศึกษา 2554 จำนวน 196 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากการคำนวณ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane (อ้างถึงใน raninhr ศิลปปารุ, 2551 : 45) ได้ขนาด ของกลุ่มตัวอย่าง 101 คน นอกจากนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพิ่มเติมอีกจำนวน 11 คน ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เป็นคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล นักวิชาการอิสลามสำนักงาน การศึกษาเอกชนและประธานเขตการศึกษาของแต่ละอำเภอในจังหวัดสตูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

- แบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ชื่อตอน ชื่อตอน
เกี่ยวกับ เพศ อายุ ประสบการณ์ และ ภูมิทัศน์การศึกษาและภูมิทักษะด้านศาสนา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานวิชาการในศูนย์การศึกษา
ที่ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังปฏิบัติงานอยู่

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการศูนย์การศึกษาอิสลาม
ประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question)

แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างแน่นอน (Unstructured Interview) ที่ผู้สร้างขึ้น
โดยสร้างกรอบสัมภาษณ์ในประเด็นคือ แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษา
อิสลามประจำมัสยิดในจังหวัดสตูลที่ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าเหมาะสมกับศูนย์การศึกษาอิสลาม ภายใต้
สภาพการดำเนินงานตามแนวทางของการบริหารงานวิชาการ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเอาไว้ดังนี้
จัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาลัย
อิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เก็บกลุ่มประชากรที่ใช้ในการเก็บ

รวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารศูนย์การศึกษา อิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูลด้วยตนเองพร้อมทั้งขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามถ่ายแบบสอบถามส่งกลับให้แก่ผู้วิจัยและบางส่วนผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามด้วยตนเอง และแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงานนัดวันเวลา การสัมภาษณ์ และออกสัมภาษณ์ก่อนตัวอย่างพร้อมทั้งบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำมาให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 101 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 101 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์จำนวน 101 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนเอาไว้ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษา อิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูลโดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและรายข้อแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมินและบรรยายประกอบตาราง
2. สถิติสำหรับทดสอบสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม โดยการทดสอบค่า (t-test)
3. สถิติสำหรับทดสอบสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มนี้ขึ้นไป ใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) จากวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว
4. หากพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe' Method)
5. วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อประเมินผลจากข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 และการสัมภาษณ์คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล นักวิชาการอิสลามสำนักงานการศึกษาเอกชนและประธานเขตการศึกษาของแต่ละอำเภอในจังหวัดสตูล จำนวน 11 คน ในข้อคำถามประเด็นเดียวกันเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการที่ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดสำหรับผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล

5.1 สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 30-50 ปี ร้อยละ 61.4 ประสบการณ์ ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป ร้อยละ 39.6 ุ�มิทางการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 45.5 ุ�มิทางการศึกษาด้านศาสนา มุสลิม ร้อยละ 42.6

2. สภาพการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าศูนย์การศึกษามีสภาพการดำเนินงานวิชาการด้านต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน

2.1 งานด้านหลักสูตร พบร่วมกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล มีการดำเนินงานหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบร่วมกับส่วนใหญ่ การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ 7 เข้าร่วมประชุมอบรม ในเรื่องหลักสูตรเมื่อมีการจัดอบรมของสำนักงานการศึกษาเอกชน พบร่วมกับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$)

2.2 งานด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบร่วมกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล มีการดำเนินงานกระบวนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบร่วมกับส่วนใหญ่ การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ประเด็น จัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาของหลักสูตร มีหนังสือเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตร จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอ่านออก เขียนได้ และปฏิบัติได้ ส่งเสริมให้จัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา พบร่วมกับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2.3 งานด้านห้องสมุด พบร่วมกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล มีการดำเนินงานห้องสมุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบร่วมกับการดำเนินงานทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

2.4 งานด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบร่วมกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล มีการดำเนินงานการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบร่วมกับส่วนใหญ่ การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ 52 ผู้บริหารเห็นความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน พบร่วมกับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

2.5 งานด้านการวัดผลและประเมินผล พบร่วมกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล มีการดำเนินงานการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ประเด็น จัดให้มีการวัดผลในทุกๆชั้น เป็นระยะและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตร นำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

3. ข้อมูลเบริบเทียนสภาพการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษา อิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูลที่มี เพศ ชาย ประสบการณ์ค้านสามัญและศาสนา เป็นรายค้าน ผลการวิจัยพบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล ที่มี เพศ ชาย ประสบการณ์ค้านสามัญ ทุกค้านไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นค้าน ภูมิการศึกษาค้านศาสนา มีความแตกต่างกันทุกค้าน ดังต่อไปนี้

ค้านหลักสูตรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ .01

ค้านกระบวนการจัดการเรียนรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ .01

ค้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ .01

ค้านการวัดผลและการประเมินผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ .001

ยกเว้นงานค้านห้องสมุด ไม่มีความแตกต่างกัน

4. แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล

ในตอนนี้ เป็นการประมวลข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดสำหรับการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูลจากแบบสอบถามตามตอนที่ 3 คำถานปลายเปิด และจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล นักวิชาการอิสลามสำนักงานการศึกษาเอกชนและประธานเขตการศึกษาของแต่ละอำเภอในจังหวัดสตูล จำนวน 11 คน ในข้อถานประจำเดือนเดียวกัน

4.1 แนวทางการบริหารงานหลักสูตร พบว่า ควรใช้หลักสูตรตาดีกาเพียงหลักสูตรเดียวเพื่อความเป็นเอกภาพของจังหวัดสตูล จัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ระดับชั้นและวัยของผู้เรียน มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อสามารถนำไปใช้ตรงตามเป้าหมายในการกำหนดการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับเวลาเรียนจำนวน 2 วันและให้ครอบคลุมเนื้อหา ผู้บริหารศูนย์จะต้องเข้าใจหลักสูตรอย่างถ่องแท้เพื่อนำความรู้ไปถ่ายทอดให้ครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้มีบทบาทในการแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร ผู้บริหารศูนย์และครูผู้สอนควรมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้และมีการติดตามการประเมินผลการใช้ จัดทำ

หลักสูตรให้อิอ่องและกว้างเพื่อสามารถในการค่อยดอให้นักเรียนที่จะศึกษาในการศึกษาที่ระดับสูง ขึ้นต่อไป ภาษาไทยควรบรรจุเป็นอักษรรูปด้วยเพื่อสอดรับกับประชาคมอาเซียน

4.2 แนวทางการบริหารงานกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่า จัดให้มีการเรียนรู้นักสถานที่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถช่วยสอนตามโอกาสอันควร คณะกรรมการบริหารศูนย์หรือชุมชนผู้ปกครองจะต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของศูนย์ด้วย ปฏิทินการศึกษาควรจัดไว้ตลอดปี การศึกษาและกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาควรจัดให้มีขึ้นพร้อมทั้งมีการจัดป้ายนิเทศ ควรมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและจัดให้มีศูนย์เครือข่ายร่วมกันกลุ่มตำบล กระบวนการเรียนรู้เน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะด้านการปฏิบัติศาสานกิจที่ยุกต้อง ควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรไม่ยึดหนังสือเรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน สร้างบรรยากาศให้อิอ่องต่อการเรียนรู้สถานที่มีการอำนวยการให้ความสะดวกสบายทำให้นักเรียนอยากเรียน

4.3 แนวทางการบริหารงานห้องสมุด พนบฯ ควรจัดให้มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือไว้ในศูนย์ตัดคิ้า สำหรับนักเรียนผู้ปักโครงและชุมชนให้เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ห้องสมุดของศูนย์ตัดคิ้าควรจัดร่วมกับมุมหนังสือของนักศึกษาโดยขอความร่วมมือจากคณะกรรมการประจำมัธยม ขอสนับสนุนบริจากหนังสือจากหน่วยงานต่างๆจากทางภาครัฐและเอกชน จัดให้มีหนังสือคู่มีประโยชน์ตามความสนใจของผู้ใช้บริการทั้งที่เหมาะสมกับเด็กผู้ใหญ่ สร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัลสำหรับผู้ที่เข้าห้องสมุดบันทึกหนังสือ โดยจัดทำโครงการยอดนักอ่านประจำเดือน ควรให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองพิจารณาด้านห้องสมุดพร้อมทั้งให้มีการอบรมงานด้านการให้ห้องสมุดอีกด้วย

4.4 แนวทางการบริหารงานสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พนบฯ มีการจัดการอบรมการสร้างสื่อโดยผู้มีความรู้ในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรในการสร้างสื่อ ควรจัดให้มีสื่อที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ เช่น โทรศัพท์มือถือ และคอมพิวเตอร์ สื่อที่นำໄไปใช้จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ ใช้สื่อในท้องถิ่นให้มีประโยชน์อย่างคุ้มค่า ผู้บริหารศูนย์ให้ครุผู้สอนเห็นความสำคัญในการนำสื่อมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรจัดให้มีครุภูมิและรับผิดชอบงานด้านสื่อเพื่อให้ใช้ได้นานและคงทน ให้แต่ละเขตอำเภอส่งตัวแทนครุภูมิมาสร้างสื่อร่วมกันเพื่อให้แต่ละศูนย์ได้ใช้

4.5 แนวทางการบริหารงานวัดผลประเมินผล พนบฯ ควรใช้เครื่องมือในการวัดผลที่หลากหลายอย่างครบถ้วน มีการวัดและประเมินผลตามหน่วยการเรียนรู้เป็นระยะอย่างต่อเนื่องการวัดและประเมินผลควรเน้นการปฏิบัติจริง ควรวัดให้สอดคล้องกันเนื้อหาหลักสูตร

ทุกประสงค์ และกิจกรรมการเรียนรู้ มีการรายงานผลต่อผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ควรวัดผลเป็นรายบุคคลจากสภาพจริงทั้งในแ Lenokong เรียน ผู้บริหารมีความตระหนักในการให้ครูผู้สอนได้มีการอบรม จัดหาคู่มือ เพื่อให้ครูได้มีความสะดวกในการใช้

5.2 อกิจกรรมผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์ การศึกษาอิสلامประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ (ภาคี) ในจังหวัดสตูล มีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสلامประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ (ภาคี) ในจังหวัดสตูล โดยภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) สอดคล้อง กับ จินดา อุศมา (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการหนึ่ง อำเภอหนึ่ง โรงเรียนในฝันในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการ หนึ่ง อำเภอหนึ่ง โรงเรียนในฝันในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ สอดคล้องกับฟาริด เตมาหมัด (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัย พบว่า สภาพการ ดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัฒนชัย เนษะдал (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาปีตานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพ รวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านส่วนใหญ่ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาอิสلامประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ (ภาคี) ในจังหวัด สตูล ยังขาดการบริหารและการจัดการการศึกษาที่ดี โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจ ของการบริหารงานในสถานศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่อาจยังไม่ตระหนักรถึงความสำคัญของงาน วิชาการ และยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานค้านต่างๆ นี้ ขาดความรู้ค้านวิชาครูและ การบริหารจัดการผู้บริหารศูนย์ส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับเทคนิคและรูปแบบการบริหารงานใหม่ๆ ในยุคปัจจุบัน การศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการบริหาร โดยให้โรงเรียนเป็นฐาน การพัฒนาศูนย์การศึกษาทั้ง ระบบ ระบบการคุณภาพและช่วยเหลือนักเรียน การจัดระบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ ตลอดจนการนำ

เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศที่ทันสมัยเข้ามายังในการบริหารจัดการ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นได้รับความร่วมนื้อจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งทางภาครัฐ เอกชน ชุมชนผู้ประกอบ กล่าวคือ การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั่นเอง นอกจากนี้แล้วผู้บริหารศูนย์ การศึกษาอิสลามยังขาดความเอาใจใส่ที่จริงจังในการที่จะพัฒนางานด้านวิชาการให้มีคุณภาพที่ดี และสูงขึ้นด้วยเหตุที่มีค่าตอบแทนที่น้อย ไม่มีสวัสดิการเหมือนกับบุคลากรทางภาครัฐและโรงเรียน ประเภทอื่น จึงทำให้การดำเนินงานด้านต่างๆ ในศูนย์การศึกษาโดยเฉพาะงานวิชาการของศูนย์ การศึกษามีปัญหาขาดบุคลากรที่มีความพร้อมทั้งความรู้ความสามารถด้านประสบการณ์และด้าน การเดินทาง ทั้งหมดที่กล่าวมาจึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้สภาพการดำเนินงานวิชาการผู้บริหารศูนย์ การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาดีกา) ในจังหวัดสตูลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยพบว่า พนบว-

1. งานด้านหลักสูตร พนบว่า ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาดีกา) ใน จังหวัดสตูล มีการดำเนินงานหลักสูตร อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) และเมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ พนบว่าการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ 7 ประเด็นเข้าร่วมประชุมอบรม ในเรื่องหลักสูตรเมื่อ มีการจัดอบรมของสำนักงานการศึกษาเอกชน ซึ่งพบว่ามีการดำเนินการอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) สอดคล้องกับอุทัย เพชรเรือง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษา สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับชั้นมัธยมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาธิการ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหาร วิชาการระดับมัธยมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงาน คณะกรรมการจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการบริหารหลักสูตร โดยภาพรวม ได้ดำเนินการอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามและปานกลาง

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามส่วนใหญ่ ยังขาดผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร ขาดความตระหนักรถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ประกอบกับการบริหารงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับศูนย์การศึกษา อิสลามประจำมัสยิด (คาดีกา) ในจังหวัดสตูลขาดความเป็นเอกภาพในการกำหนดหลักสูตรในการที่จะนำไปใช้สอนให้แก่ศูนย์การศึกษาประจำประกอบกับการทำงานของครุในศูนย์การศึกษาขาดความ มั่นคงในหน้าที่การงานและไม่ได้รับค่าตอบแทนที่คุ้มครองที่มีความสามารถในท้องถิ่นต้องออกไป ทำงานทำที่อื่นมีการลาออกจากเปลี่ยนใหม่อยู่ตลอดเวลาทำให้ครุหลายคนอาจไม่มีเวลาในการ เตรียมพร้อมและทำความเข้าใจหลักสูตร ในการตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดทำ หลักสูตรคร่าวให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นควรใช้หลักสูตรประจำจังหวัดเพียงหลักสูตรเดียว เท่านั้นเพื่อความเป็นเอกภาพขัดกับผู้บริหารศูนย์และครุผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรตามโอกาส

ที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ครูอาจยังไม่เข้าใจ หลักสูตรอย่างถ่องแท้ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 27-33) ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาให้แก่สถานศึกษาเอาไว้ว่าหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสนองตอบต่อการ เปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจและเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา ผู้สอนต้อง ปรับปรุงกระบวนการสอนและประเมินกระบวนการสอนของตนเพื่อสนองต่อความต้องการของ ผู้เรียน ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมการศึกษาจะ เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ถ้าหลักสูตรมีการปรับปรุงให้เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็น ตลอดเวลา เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนตามที่กำหนดไว้ซึ่งทำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษา ทำความเข้าใจหลักสูตรเพื่อ จะได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

2. งานด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ พนว่า ศูนย์การศึกษาอิสلامประจำจังหวัดสุโขทัย (ตาดีกา) ในจังหวัดสุโขทัย มีการดำเนินงานกระบวนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พนว่าการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ประเด็นจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาของหลักสูตร มีหนังสือเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตร จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอ่านออก เขียนได้ และปฏิบัติได้ ส่งเสริมให้จัดกิจกรรมในวันสำคัญทาง ศาสนา อยู่ในระดับมาก

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ในส่วนของประเด็นเกี่ยวกับจัดการเรียนการสอน ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตร ผู้มีความรู้หรือบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถไม่มี โอกาสเข้ามาร่วมสอน คณะกรรมการบริหารศูนย์หรือชุมชนผู้ประกอบอาชีวะการประชุมร่วมกันเพื่อ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของศูนย์ฯ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาไม่มีความ ต่อเนื่องในการจัด กระบวนการเรียนรู้ไม่ได้เน้นภาคปฏิบัติทำให้นักเรียนขาดทักษะด้านการปฏิบัติ ศาสนา กิจที่ถูกต้อง บรรยายการเรียนรู้ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนไม่อยากรีียน สอดคล้องกับการวิจัยของนราล ปานากาเชิง (2544 : 257) ที่พนว่าปัญหาและข้อเสนอแนะในการ ปฏิบัติงานของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประสบอยู่คือ งบประมาณไม่เพียงพอที่จะจ้างครูให้เพียงพอ กับภาระหน้าที่ของครูในยุคปัจจุบัน การศึกษา ต้องคล้องกับผลการวิจัยของวิรุพ แสงงาม (2543 : 121) ที่พนว่าบทบาทหน้าที่ของบุคลากรเป็น ปัจจัยที่มีความสำคัญต่องานประกันคุณภาพ ซึ่งโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญ nokjanin เพนว่า ปัญหาด้านทรัพยากรการเรียนการสอนคือ งบประมาณไม่เพียงพอ

3. งานด้านห้องสมุด พบว่า ศูนย์การศึกษาอิสلامประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล มีการดำเนินงานห้องสมุดอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการดำเนินงานทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญเสริม เพียงหนาน (2541 : บทคัดย่อ) พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยะลาด้านงานห้องสมุด อยู่ในระดับปานกลาง

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากศูนย์การศึกษาอิสلامจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพที่คาดหวังได้นั้น ต้องมีห้องสมุดเป็นเอกสารที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอ กับจำนวนผู้เรียนซึ่งศูนย์การศึกษาอิสلامประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล โดยส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยมีห้องสมุดโดยเฉพาะหากจะมีก็เพียงเป็นมุมหนังสือแต่ก็ไม่เพียงพอ กับความต้องการของผู้เรียน หากจะมีการค้นคว้าก็ต้องอาศัยมุมหนังสือของมัสยิดเนื่องจากขาดงบประมาณในการส่งเสริมและสนับสนุน ทำให้การบริหารงานด้านวิชาการด้านห้องสมุดอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อมและขาดแคลนจึงเป็นเหตุทำให้ประสิทธิภาพการบริหารงานด้านห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลางอีกด้านหนึ่งที่ต่ำกว่าที่สุดถ้าเทียบกับด้านอื่น

4. งานด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า ศูนย์การศึกษาอิสلامประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล มีการดำเนินงานสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นประเด็น ผู้บริหารเห็นความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ ด่านเดชา (2544 : 85) ได้ศึกษาร่องทักษะการบริหารงานและประสิทธิภาพ การบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา พบว่าประสิทธิภาพการบริหารงาน สื่อการเรียนการสอนของผู้บริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับบุญมี แก้วห้าประการ (2540 : 85) ได้ศึกษาเกี่ยวกับงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานในจังหวัดตรัง พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตรัง มีระดับการดำเนินงาน ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในระดับปานกลาง

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ศูนย์การศึกษาอิสلامประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูลยังไม่ทราบถึงความสำคัญของการใช้สื่อส่วนใหญ่ ขาดห้องสื่อที่เป็นเอกสารและยังไม่มีนิยาม สื่อที่จะเก็บสื่อไว้เนื่องจากไม่ค่อยมีสื่อส่วนใหญ่ครุภัณฑ์สอน ใช้หนังสือแบบเรียนเท่านั้น จึงทำให้ไม่มีสื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังขาดผู้แนะนำในการสร้างสื่อและยังขาดผู้ติดตาม

การใช้สื่อครูไม่ค่อยได้เข้าอบรมการผลิตสื่อจึงทำให้ผลการวิจัยอยู่ในระดับปานกลางอีกด้านหนึ่งที่ต่ำถ้าเทียบกับด้านอื่น

5. งานด้านการวัดผลและการประเมินผล พบว่า ศูนย์การศึกษาอิสلامประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล มีการดำเนินงานการวัดผลและการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการดำเนินงานส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง ยกเว้นประเด็นจัดให้มีการวัดผลในทุกๆ ชั้น เป็นระยะและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตรนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผล ไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากในส่วนของประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดให้มีการวัดผลในทุกๆ ชั้น เป็นระยะและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตรนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผล ไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งอยู่ในระดับมากนั้นมีความ สอดคล้องกับ ศูนย์ สังฆฯ ไชย (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา วิจัยเรื่อง ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า การปฏิบัติงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้าน วิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน และด้านการประเมินผล ทางด้านงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก ครุขาก โอกาสในการอบรมเกี่ยวกับจัดทำ เครื่องมือในการวัดและประเมินผลจึง ไม่มีเครื่องมือและแบบฟอร์มที่ใช้ในการวัดผลและ ประเมินผลแก่นักเรียนที่หลากหลายและทันสมัยและยังขาดเจ้าหน้าที่ด้านการวัดผลและ ประเมินผลของศูนย์ฯ ไม่มีผู้ดูแลดูตามการวัดและประเมินผลของครูที่สอน การวัดและ ประเมินผลของศูนย์ฯ ด้านการค่าส่วนใหญ่ก็เป็นการสอนในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 เท่านั้นเมื่อ เป็นเช่นนี้จึงขาดการรายงานผลการเรียนที่ เป็นระยะและต่อเนื่องทำให้ผู้ปกครองขาดการรับรู้แก่นักเรียนอย่างใกล้ชิด หากนักเรียนคนใดที่เรียนอ่อนจึงทำให้ล่าช้าในการที่จะเรียนซ้อมเสริมหรือหา แนวทางในการแก้ไขพัฒนา กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 24-25) ที่ได้กำหนดแนวทางในการวัด และประเมินผลไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไว้ว่า การวัดและประเมินผล การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ ที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่จะเป็น ประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษา ในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการวัดและประเมินผล การเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐาน

เดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้จากการวัดและประเมินทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน แก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

5.3 แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสلامประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล

1. แนวทางค้านหลักสูตร

แนวทางค้านหลักสูตร พบว่า จัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ระดับชั้นและวัยของผู้เรียน ควรใช้หลักสูตรตามตัวค่าเพียงหลักสูตรเดียวเพื่อความเป็นเอกภาพ ของจังหวัดสตูล มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อสามารถนำไปใช้ตรงตาม เป้าหมายในการกำหนดการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับเวลา เรียนจำนวน 2 วันและให้ครอบคลุมเนื้อหา ผู้บริหารศูนย์จะต้องเข้าใจหลักสูตรอย่างถ่องแท้เพื่อนำ ความรู้ไปถ่ายทอดให้ครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้มีบทบาท ในการแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร ผู้บริหารศูนย์และครูผู้สอนควรมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้และมีการติดตามการประเมินผลการใช้ จัดทำ หลักสูตรให้อื้อและกว้างเพื่อสามารถในการต่อยอดให้นักเรียนที่จะศึกษาใน การศึกษาที่ระดับสูง ขึ้นต่อไป ภายนมาลากูรูบรรจุเป็นอักษรรูปตัวย่อเพื่อสอดรับกับประชาคมอาเซียน

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากศูนย์การศึกษาอิสلامประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล มีความแตกต่างจากโรงเรียนโดยทั่วไปของประเทศไทยมีการจัดการเรียนการสอน ภาควิชาเฉพาะศาสนาอิสลามเท่านั้น มีการจัดการศึกษา ครบถ้วน 8 สาระการเรียนรู้ใช้การเรียน 2 วัน ต่อ 1 สัปดาห์คือวันเสาร์และวันอาทิตย์ภาระในการจัดการเรียนการสอนมากแต่ใช้เวลาทำการสอน น้อย นอกจากนี้หลักกีฬาไม่ค่อยสอดคล้องกับ สภาพบริบทของท้องถิ่นเท่าที่ควร มีการเปิดทำการสอนหลายหลักสูตรมีทั้งหลักสูตรครุยสัมพันธ์และหลักสูตรตามตัวค่าของจังหวัดในศูนย์การศึกษา แห่งเดียวกันแต่บางศูนย์ก็ใช้เพียงหลักสูตรเดียวเท่านั้น ครุยของศูนย์เอง ได้อบรมการใช้หลักสูตร น้อยมากต่อปีการศึกษานี้และผู้บริหารของศูนย์ฯ ขาดการติดตามการใช้หลักสูตรของครุยบางศูนย์สอน ตามหนังสืออย่างเดียวไม่ได้ใช้หลักสูตรเบย์จึงยากที่จะให้ศูนย์การศึกษาให้มีประสิทธิภาพทัดเทียม กับโรงเรียนทั่วไป สอดคล้องกับ สมเดช ตีเสang (2539 : 608) ที่ได้แสดงทัศนะไว้ว่า งานหลักสูตร นั้น เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกรอบ โรงเรียนเป็นหน่วยที่ปฏิบัติที่สำคัญที่สุด ต้องมีการปรับปรุง หลักสูตรและพัฒนาการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับ สภาพความต้องการของหลักสูตรแนวคิดของ นักวิชาการอิสลามสำนักงานการศึกษาเอกชน

คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและหัวหน้าเขตการศึกษาที่ได้เสนอไว้ซึ่งถูกต้องและเหมาะสมกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูลอย่างยิ่ง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้

2. แนวทางด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

แนวทางด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้พบว่า ควรจัดให้มีการเรียนรู้นอกสถานที่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถช่วยสอนตามโอกาส อันควร คณะกรรมการบริหารศูนย์หรือชุมชนผู้ปกครองจะต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของศูนย์ค่วย ปฏิทินการศึกษาควรจัดไว้ตลอดปีการศึกษาและ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาควรจัดให้มีขึ้นพร้อมทั้งมีการจัดป้ายนิเทศ ควรมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและจัดให้มีศูนย์เครื่องข่ายระดับกลุ่มตำบล กระบวนการเรียนรู้เน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะด้านการปฏิบัติศาสตร์ที่ถูกต้อง ควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ การจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรไม่ยึดหนังสือเรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน สร้างบรรยากาศให้อื้อต่อการเรียนรู้สถานที่มีการ อำนวยความสะดวกให้ความสะดวกสบายทำให้นักเรียนอยากรีบเรียน

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 (3) ที่กำหนดให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และตั้งระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทและมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการ ประกอบกับประกาศสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูลเรื่องให้ใช้มาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดสตูล ขึ้นเพื่อกำหนดเป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2555-2559 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยกำหนด มาตรฐาน ตัวชี้วัดและตัวบ่งชี้ ด้านต่างๆ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2544 : 21-22) ที่เสนอแนวทางในกระบวนการเรียนรู้เอาไว้ว่า การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ ควรมีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางค่านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถผู้เรียน สอดคล้องกับรุ่ง แก้วแดง (2548 : 184) ที่กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติคือ สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดให้เด็กโดยกระบวนการวิจัย ยกเว้นวิชาอัล-กรอาน เพื่อให้เด็กได้รู้จักและคุ้นเคยกับการตั้งคำถาม รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหามากกว่าที่จะจำและปฏิบัติตามอย่างไม่เข้าใจ เมื่อันที่ผ่านมา นอกจากนี้แล้วผู้ทรงคุณวุฒิยังให้แนวทางจากการสัมภาษณ์ว่า ศูนย์การศึกษา

อิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดสตูล ควรส่งเสริมให้เข้าสู่มาตรฐาน ด้านคุณภาพการศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน

3. แนวทางด้านห้องสมุด พบว่าควรจัดให้มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือไว้ในศูนย์ตาดีกา ส่งเสริมให้นักเรียนผู้ปักธงและชุมชนให้เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ห้องสมุดของศูนย์ตาดีกาควรจัดร่วมกับมุมหนังสือของมัสยิด โดยขอความร่วมมือจากคณะกรรมการประจำมัสยิดของสนับสนุนบริจากหนังสือจากหน่วยงานต่างๆ จากทางภาครัฐ และเอกชน จัดให้มีหนังสือดีมีประโยชน์ตามความสนใจของผู้ใช้บริการทั้งที่เหมาะกับเด็กผู้ใหญ่ สร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัลสำหรับผู้ที่เข้าห้องสมุดขยันอ่านหนังสือ โดยจัดทำโครงการยอดนักอ่านประจำเดือน ควรให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบด้านห้องสมุดพร้อมทั้งให้มีการอบรมงานด้านการให้ห้องสมุดอีกด้วย

ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากจากศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีห้องสมุดหรือมุมหนังสือ ขาดงบประมาณ ขาดผู้ให้การสนับสนุน ด้านวัสดุ อุปกรณ์และหนังสืออ่านที่ทันสมัย บุคลากรในศูนย์การศึกษาอิสลาม ครุ ไม่ค่อยได้อุปกรณ์ในการดูแลห้องสมุดทำให้ไม่เข้าใจในการจัดให้มีมุมหนังสือแก่ทางศูนย์การศึกษานักเรียนจึงขาดโอกาสในการค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้การบริหารงานขาดประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควรซึ่งความเป็นจริงแล้วห้องสมุดถือว่าเป็นเรื่องสำคัญของสถานศึกษาทุกแห่ง นอกจากจะทำให้ครุ นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้และยังทำให้ชุมชนในท้องถิ่นหรือผู้ที่มีความสนใจได้มีโอกาสค้นคว้าได้อีกด้วย สร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีจิตสำนึกรักการอ่าน ซึ่งนับวันคนไทยยิ่งไม่ชอบอ่านหนังสือมากยิ่งขึ้น สถาบันสหกุล พระราชนูญศึกษา พ.ศ. 2542 เรื่องการศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษาตลอดชีวิต การที่จะดึงดูดความสนใจให้ผู้คนเข้ามาใช้ห้องสมุดนั้น ห้องสมุดจะต้องมีการพัฒนารูปแบบ ให้มีความแตกต่างจากห้องสมุดที่เคยเป็นมาในอดีต นั่นคือห้องสมุดมีชีวิต (living library) เป็นห้องสมุดที่มีการพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ทุกเพศ ทุกวัย ไม่จำกัด ดังนั้นแนวคิดของนักวิชาการอิสลามในจังหวัดสตูล ได้เสนอแนวทาง ไว้ข้างต้น จึงถูกต้องและเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารศูนย์ได้ให้ความสำคัญและ ควรหันมาในด้านค่าของห้องสมุด พร้อมที่จะปรับเปลี่ยน วางแผนการดำเนินงาน สนับสนุนส่งเสริม เพื่อให้ห้องสมุดได้เกิดขึ้นในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ในจังหวัดสตูลเพื่อเป็นประโยชน์กับการศึกษามากยิ่งขึ้น

4. แนวทางด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า มีการจัดการอบรมการสร้างสื่อ โดยผู้มีความรู้ในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรในการสร้างสื่อ ควรจัดให้มีสื่อที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ เช่น โทรศัพท์มือถือ และคอมพิวเตอร์ สื่อที่นำໄไปใช้จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้

ใช้สื่อในท้องถิ่นให้มีประโยชน์อย่างคุ้มค่า ผู้บริหารศูนย์ให้ครุผู้สอนเห็นความสำคัญในการนำสื่อมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรจัดให้มีครุภาระรับผิดชอบงานด้านสื่อเพื่อให้ใช้ได้นานและคงทน ให้แต่ละเขตอำเภอส่งตัวแทนคุณมาสร้างสื่อร่วมกันเพื่อให้แต่ละศูนย์ได้ใช้ที่ผลการวิจัย เป็นเช่นนี้เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนมีความสนใจและเข้าใจบทเรียน ได้ดีขึ้น ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีความสนุกและไม่น่าเบื่อ การจัดการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา ต้องเน้นให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง เรียนรู้ได้จากการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัว สอดคล้องกับ ปรัชญาของคุณธรรม (2543 : 208-209) ได้กล่าวว่า ฝ่ายบริหารการศึกษาจะต้องเข้าใจสื่อการสอน ครอบคลุมค่าและความสำคัญโดยการให้การสนับสนุนและส่งเสริม ช่วยจดและอำนวยความสะดวกในการจัดบริการสื่อการสอนและจัดให้มีอาคารสถานที่ งบประมาณ บุคลากรแก่งานสื่อการสอน นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 24) ได้เสนอแนวทางเอาไว้ว่า โรงเรียนต้องศึกษา วิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเองและที่เลือกนำมาใช้ ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่นั้นอย่างสมำเสมอ จัดให้มีเครื่องข่ายการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานการศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น จัดให้มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ ดังแนวคิดของนักวิชาการด้านอิสลามในจังหวัดสตูลที่ได้เสนอจึงเหมาะสมอย่างยิ่งกับสภาพจริงของ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำจังหวัดสตูล (tadika) ในจังหวัดสตูลที่ส่วนใหญ่อยู่ยังขาดงบประมาณในการจัดหา การแก้ปัญหาโดยมุ่งเน้นการฝึกอบรมให้ครุศาสตราจารย์ผลิตสื่อบางอย่าง ใช่องการจัดตั้งศูนย์สื่อเครื่องข่ายโรงเรียนเพื่อให้มีการผลัดเปลี่ยนกันใช้ จึงน่าจะเป็นแนวทางที่ดี แนวทางหนึ่งในการบริหารงานด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. แนวทางด้านการวัดผลและการประเมินผล พบว่า ควรใช้เครื่องมือในการวัดผลที่หลากหลายอย่างครบถ้วน มีการวัดและประเมินผลตามหน่วยการเรียนรู้เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การวัดและประเมินผลควรเน้นการปฏิบัติจริง ควรวัดให้สอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตร จุดประสงค์ และกิจกรรมการเรียนรู้ มีการรายงานผลต่อผู้ปกครองอย่างสมำเสมอและต่อเนื่อง ควรวัดผลเป็นรายบุคคลจากสภาพจริงทั้งในแคนออกโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนักในการให้ครุผู้สอนได้มีการอบรม จัดทำคู่มือ เพื่อให้ครุได้มีความสะดวกในการใช้ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากงานวัดผลและประเมินผลของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำจังหวัดสตูลเป็นครุไม่ค่อยมีความรู้ด้านการวัดและประเมินเนื่องจากจึงทำให้ขาดความต่อเนื่องในการวัดและ

ประเมินผล เป็นที่น่าสนใจว่างานด้านการวัดผลและประเมินผลของศูนย์การศึกษาอิสลามถ้าเทียบ กับงานด้านอื่นถือว่าเป็นงานที่อยู่ในระดับการดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดถึงแม้ว่าอยู่ในระดับ ปานกลางแต่ก็อยู่ในระดับค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.41$) ซึ่งใกล้เคียงกับระดับมากเนื่องจากงานด้านการวัด และประเมินผลเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะเป็นงานที่สะท้อนให้เห็นถึง คุณภาพที่แท้จริงของการจัดการศึกษา หากงานด้านการวัดและประเมินผลไม่มีคุณภาพแล้วก็จะไม่ สามารถถูกถึงคุณภาพที่แท้จริงของการจัดการเรียนรู้และการจัดการศึกษาได้ สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 24-25) ที่ได้กำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลไว้ในหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไว้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการ ที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการ ตั้งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบ จัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียน ของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐาน เดียวกัน การวัดและประเมินผลกระทบขั้นเรียนต้องใช้วิธีการที่หลากหลายเน้นการปฏิบัติให้ สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถดำเนินการ อย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ ด้านคุณธรรม และจริยธรรม การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ทางศาสนาที่ทางศูนย์การศึกษาได้จัดขึ้น หากนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่างๆ ศูนย์การศึกษาจะต้องจัดให้มี การสอนซ่อนเร้นและจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย ดังแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัด สตูลที่ได้เสนอเอาไว้ข้างต้นนี้จะถูกต้องและเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนิน ผลงานวัดผลและประเมินผลของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดสตูล ทั้งยัง เป็นข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

5.4 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยที่ว่า สภาพการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ต้าดีก้า) ในจังหวัดสตูลในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้ ผู้วิจัยได้ขอเสนอแนะว่า ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ต้าดีก้า) ในจังหวัดสตูล ควรปรับปรุง และพัฒนางานวิชาการของศูนย์การศึกษาอิสลามให้ดีขึ้นในทุกด้าน โดยการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการประกอบการวางแผนปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการด้านต่างๆของศูนย์การศึกษาอิสลาม ให้ดีขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พนบว่า สภาพการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลาม จังหวัดสตูล ทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้ศูนย์การศึกษาอิสลาม จึงควร พัฒนางานทั้ง 5 ด้าน โดยเชิญ ตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น สำนักงานการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ประธานคณะกรรมการศึกษาของแต่ละอำเภอ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับศูนย์การศึกษาทั้งหมด จัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อ หาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาของงานแต่ละด้านทั้ง 5 ด้านเพื่อ ให้ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ต้าดีก้า) ในจังหวัดสตูลให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นต่อไป

1.3 ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ต้าดีก้า) จังหวัดสตูล ควรให้ความสำคัญ กับการดำเนินงานในรูปแบบของเครือข่ายของศูนย์การศึกษาอิสลามทั้งประเภทเดียวกันและ สถานศึกษาต่างประเภท โดยจัดให้มีการพัฒนางานด้านต่างๆร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์แก่กันอย่างสม่ำเสมอ

1.4 ผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ต้าดีก้า) จังหวัดสตูล ควรให้ ความสำคัญกับงานวิชาการให้มากขึ้น ส่วนการอบรมนายางแก่ครูที่นอกเหนือจากงานการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ควรให้เท่าที่จำเป็น และควรให้ความสำคัญกับงานสอนมากกว่างานด้านอื่นๆ จัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนางานวิชาการของศูนย์การศึกษาในแต่ ละด้านให้ดีขึ้นและผู้บริหารศูนย์ควรมีการนิเทศคิดตามผลอย่างสม่ำเสมอ

1.5 การที่จะพัฒนาให้งานวิชาการของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ต้าดีก้า) จังหวัดสตูลให้มีคุณภาพศูนย์การศึกษาอิสลามจะต้องให้ความสำคัญกับงานอื่นๆ ที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพของงานวิชาการ โดยการบริหารจัดการตั้งแต่ขอบข่ายการบริหาร ฝ่ายงาน กลุ่มงาน โครงการ กิจกรรมทุกงานที่มีจะต้องดำเนินการตามวงจรอิสติกอบะห์หรือตามขั้นตอนของวงจร เดิมที่ PDCA นั้นเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ต้าดีก้า) ใน จังหวัดสตูล

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูลกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดอื่นๆ และเปรียบเทียบกับโรงเรียนในกำกับของรัฐที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสตูล

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล จากความคิดเห็นของผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ เช่น ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน

2.4 ควรศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล

2.5 ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของศูนย์การศึกษาอิสลามให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล